

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ЗАКОРДОННИХ УКРАЇНЦІВ: МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ (на прикладі української діаспори в Румунії)

Бакальчук Владислава Олегівна,

кандидат філософських наук, старший науковий співробітник

ORCID: 0000-0001-7723-6802

У статті здійснено аналіз державної політики стосовно закордонних українців на прикладі її реалізації щодо української меншини в Румунії. Висвітлено становище української діаспори та основні ідентифікаційні тенденції, характерні для української спільноти румунського суспільства, а також стан забезпечення прав і потреб її представників для збереження власної етнокультурної ідентичності.

У статті констатується, що, незважаючи на розвинену договірну основу українсько-румунських відносин, стан забезпечення освітніх, культурно-інформаційних потреб української діаспори в Румунії, українська діаспора зазнає значної асиміляції. Зокрема, звертається увага на неефективність політики української сторони щодо забезпечення потреб української діаспори у двосторонніх українсько-румунських відносинах. Також ідеться про те, що забезпечення прав етнічної громади значною мірою залежить від її громадської активності. На ефективність громадської активності української діаспори свого часу негативно вплинули внутрішні суперечки між громадською елітою українців Румунії. Попри нинішню позитивну динаміку діяльності громадського представництва української діаспори, що зумовлена зміною керівництва Союзу українців Румунії, питання консолідації та підтримки громадського сектору закордонних українців, у Румунії зокрема, має залишатись одним із базових пріоритетів державної політики у цій сфері.

Зазначено, що активізація українсько-румунських відносин з 2014 р. значною мірою створює сприятливі умови для покращення ефективності державної політики стосовно української діаспори в Румунії. Запропоновані заходи з удосконалення процесу формування та реалізації цієї політики.

Ключові слова: українська діаспора в Румунії, ідентичність, закордонний українець, права національних меншин, культурно-освітні та інформаційні потреби, державна політика.

Bakalchuk Vladyslava

**MAIN TASKS OF THE STATE POLICY FOR FOREIGN UKRAINIANS:
OPPORTUNITIES AND PERSPECTIVES
(ON THE EXAMPLE OF THE UKRAINIAN DIASPORA IN ROMANIA)**

The article analyzes the state policy towards foreign Ukrainians on the basis of its implementation regarding the Ukrainian minority in Romania.

An overview of the situation of the Ukrainian diaspora and the main identification trends characteristic of the Ukrainian community of Romanian society, as well as the provision of their rights and needs for the preservation of their own ethno-cultural identity have been carried out.

The article states that despite the developed contractual basis of the Ukrainian-Romanian relations, the state of providing the educational, cultural and information needs of the Ukrainian diaspora in Romania, the Ukrainian diaspora undergoes significant assimilation processes. The author, in particular, draws attention to the ineffectiveness of the policy of the Ukrainian side in meeting the needs of the Ukrainian diaspora in the bilateral Ukrainian-Romanian relations. The article draws attention to the fact that to a large extent the provision of the rights of the ethnic community depends on the activity of its social activity. Thus, the effectiveness of social activity of the Ukrainian diaspora, at one time, was negatively impacted by internal disputes between the public elite of Ukrainians in Romania. Despite the current positive dynamics in the activities of the public representation of Ukrainian activities due to the change of leadership of the Union of Ukrainians in Romania, consolidation and support of the public sector of foreign Ukrainians in Romania in particular should remain one of the basic priorities of state policy in this area.

It is noted that the intensification of Ukrainian-Romanian relations since 2014 greatly creates favorable conditions for improving the effectiveness of the state policy towards the Ukrainian diaspora in Romania. Proposed measures to improve the process of its formation and implementation.

Keywords: Ukrainian diaspora in Romania, identity, foreign Ukrainian, rights of national minorities, cultural-educational and informational needs, state policy.

Постановка проблеми. Збереження осередків національної ідентичності української діаспори за кордоном надає значні можливості для використання потенціалу народної дипломатії із просування національних інтересів України на міжнародній арені, зміцнення міжнародної та регіональної співпраці. Нині, коли наша країна протистоїть военній агресії Російської Федерації (РФ), закордонні українці, які є важливою складовою гуманітарного простору України, надають їй значущу підтримку.

Українська держава згідно із чинним законодавством має зобов'язання сприяти розвитку національної ідентичності закордонних українців та зміцненню їхніх зв'язків з Батьківщиною. Відповідно до статті 12 Конституції України держава дбає про задоволення національно-культурних і мовних потреб українців, які проживають за її межами.

Однак у площині практичної реалізації державної політики стосовно закордонних українців їхні національні діаспори отримують недостатню підтримку з боку України, що часто зумовлено як недостатнім фінансуванням, так і формальним підходом до реалізації відповідних державних програм щодо співпраці із закордонним українством [1]. Це зумовлює, у свою чергу, значні асиміляційні процеси серед низки діаспорних спільнот зарубіжжя, зокрема української спільноти Румунії.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Сучасний стан забезпечення освітніх і культурно-інформаційних потреб української громади в Румунії, зокрема й Мармарошини, досліджували Т. Реднюк, Л. Горват, В. Аза, О. Швачка, А. Попок, П. Леньо. Крім того, у численних наукових розвідках аналізувалися особливості національної та етнічної ідентифікації українців у Румунії (М. Зан), проблеми та перспективи їхнього етнокультурного розвитку у цій країні (В. Белей, М. Вегеш); висвітлювалася діяльність змішаних міжурядових комісій з питань забезпечення прав осіб, які належать до національних меншин (А. Попок), а також питання освіти як основи збереження національної ідентичності українців Румунії (Ю. Волошук).

Дослідники вивчали різні чинники, які зумовили низький рівень забезпечення культурних, освітніх та інформаційних потреб української діаспори. У низці праць порушуються актуальні питання щодо проведення урядом Румунії асиміляційної політики. Натомість мало уваги приділяється питанням реалізації зусиль української сторони у питаннях забезпечення потреб української діаспори в Румунії.

Метою статті є визначення основних пріоритетів та завдань державної політики зі створення сприятливих умов для збереження національної ідентичності української діаспори в Румунії.

Виклад основного матеріалу. Українська діаспора в Румунії залишається досить чисельною попри значні асиміляційні процеси. За результатами перепису 2011 р. в Румунії [2], українці становлять третю за чисельністю (50 900 чол.), після угорської та ромської, спільноту національних меншин. Більшість українців живуть в повітах Марамуреш (30,8 тис. осіб), Тіміші (6 тис. осіб), Сучава (5,9 тис. осіб) і Караш-Северін (2,5 тис. осіб), що становить 88,6 % від їх загальної кількості. Компактні поселення українців розташовані переважно на прикордонних з Україною територіях Румунії, де представники діаспори становлять автохтонне населення. Значна частина української діаспори проживає в Румунії дисперсно.

Чисельність української діаспори в Румунії має тенденцію до скорочення. Так, за переписом 1992 р. кількість українців, які мешкали в Румунії, становила 65 764 осіб, за переписом 2002 р. їх чисельність зменшилася до 61 098 осіб [3], а в 2011 р. українська етнічна громада в Румунії скоротилася приблизно на 10 тис. осіб, тоді як у період між переписами 1992 та 2002 рр. – приблизно на 5 тис. осіб.

Для забезпечення прав та потреб збереження власної національної ідентичності представників етнічних меншин між Україною та Румунією була підписана низка міжнародних договорів. Зокрема, Договір про відносини добросусідства і співробітництва між Україною та Румунією, ратифікований Верховною Радою України в 1997 р., містить зобов'язання (стаття 13) обох сторін щодо забезпечення потреб національних меншин обох країн. Іншими чинними документами українсько-румунської співпраці у сферах культури та освіти є Угода про співробітництво в галузі культури, науки і освіти між Урядом України та Урядом Румунії (від 03.09.1992 р.), у статті 5 якої зазначено: «Сторони сприятимуть створенню необхідних умов для задоволення культурних та релігійних потреб, а також збереження мови, національної культури та традицій громадян українського етнічного походження, які проживають на території Румунії, та громадян румунського етнічного походження, які проживають на території України» [4].

В освітній сфері чинними є Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Румунії про взаємне визнання і еквівалентність документів про освіту, наукові ступені, виданих в Україні та Румунії (від 19.02.1999 р.) та Угода про співробітництво в галузі освіти між Міністерством

освіти України і Міністерством освіти Румунії (від 25.08.1995 р.). Останній документ був підкріплений Протоколами про втілення в життя «Угоди про співробітництво в галузі освіти між Міністерством освіти України та Міністерством освіти Румунії» на 2008/2009, 2009/2010 та 2010/2011 навчальні роки (від 18.07.2008 р.), яким передбачалося надання на взаємній основі стипендій для отримання освіти, удосконалення знань з української мови та літератури для вихователів дошкільних закладів, учителів шкіл і ліцеїв, викладачів вищих закладів освіти та студентів, обмін спеціалістами, запровадження літніх курсів української мови, літератури та народознавства тощо.

Відповідно до Положення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11 квітня 2012 р. № 357 [5], діє Змішана міжурядова Українсько-Румунська комісія з питань забезпечення прав осіб, які належать до національних меншин. Також відповідно до Указу Президента України «Про культурно-інформаційний центр у складі закордонної дипломатичної установи України» від 20 лютого 2006 р. № 142 [6] в Румунії відкрито Культурно-інформаційний центр у складі Посольства України в Румунії. Згідно з документом основними завданнями Центру, зокрема, є сприяння вивченню української мови на території Румунії; підтримання зв'язків з українцями за кордоном, сприяння задоволенню їхніх культурно-мовних, інформаційних та інших потреб.

Однак, незважаючи на розвинену договірну основу українсько-румунських відносин, стан забезпечення освітніх, культурно-інформаційних потреб української етнічної громади в Румунії негативно позначається на національній ідентифікації її представників.

За даними соціологічного опитування [7], прояви румунської ідентичності, на відміну від української, є вищими по обидва боки українсько-румунського кордону. На стан національної, громадянської та етнічної ідентифікації української діаспори Румунії асиміляційні процеси вплинули значно інтенсивніше, ніж на ідентифікацію румунської спільноти в Україні. Так, якщо українцями себе відчують 58,2 % етнічних українців Південної Буковини, то румунами – 76,6 % опитаних українців Румунії.

Про високий рівень асиміляції свідчить і те, що 85,7 % етнічних українців Південної Буковини вважають, чи швидше вважають, себе частиною румунської, а не української нації. Але одно-

часно у більшості представників української діаспори в Румунії зберігається подвійна ідентифікаційна приналежність. Так, на свою приналежність до української нації, попри проживання на румунській території, вказали 74,4 % етнічних українців Південної Буковини.

Подібною є ситуація щодо мовної ідентифікації опитаних – українська мова є рідною для більшості (75,5 %) респондентів, водночас для значної їх частини є характерною схильність до білінгвізму. Так, рідною назвали і українську і румунську мову 16,3 % етнічних українців Південної Буковини.

Стан забезпечення освітніх та культурно-інформаційних потреб української громади Румунії. З метою належного забезпечення потреб власних національних меншин в сусідній країні Україна та Румунія започаткували в 2006–2007 рр. проведення під егідою ОБСЄ спільного моніторингу в низці населених пунктів прикордоння. Під час проведення першого та другого етапів моніторингу в 2007 р. [8] експерти робочої групи Змішаної міжурядової Українсько-Румунської комісії з питань забезпечення прав осіб, які належать до національних меншин, констатували незадовільний стан збереження та розвитку національної ідентичності української меншини, а також вказали на низький рівень задоволення освітніх і культурно-інформаційних потреб її представників. Зокрема, виявлено неналежне забезпечення дошкільними та шкільними навчальними закладами з українською мовою навчання. Так, у Румунії є лише один навчальний заклад з українською мовою викладання (лицей імені Тараса Шевченка в м. Сігету-Мармаціей). Недостатня й кількість шкіл, де можна було би вивчати українську мову і літературу як предмет. Також як незадовільний визначався рівень доступу до україномовної книжкової продукції, зокрема методичного та навчального характеру, фактично відсутні україномовні друковані засоби масової інформації (окрім чотирьох періодичних видань Союзу українців Румунії – «Український вісник», «Вільне слово», «Наш голос», «Дзвоник»).

За підсумками моніторингу, Верховний комісар ОБСЄ у справах національних меншин у «Ноті об'єднаний моніторинговій групі в Україні та Румунії» відзначив значні асиміляційні процеси щодо становища українців у Сучавському повіті Румунії, а також відповідальність румунської влади щодо заохочення та забезпечення можливостей для збереження і розвитку етно-

культурної ідентичності українців Румунії паралельно з їхньою громадянською ідентичністю.

Румунська сторона не визнала негативних результатів моніторингу щодо незадовільного стану забезпечення потреб української етнічної спільноти в Румунії. Це стало підставою для подальшого блокування діяльності Змішаної міжурядової Українсько-Румунської комісії з питань забезпечення прав осіб, які належать до національних меншин. Відтак практичних досягнень стосовно забезпечення української діаспори в Румунії з боку Української держави не було досягнуто.

Громадське представництво і його діяльність. Значною мірою забезпечення прав етнічної громади залежить від її громадської активності. Українська етнічна громада в Румунії представлена Союзом українців Румунії (СУР, м. Бухарест) та Національним Форумом Українців Румунії (НФУР, повіт Сучава), а також наділена гарантованим парламентським представництвом. Так, нині чинний Голова Союзу українців Румунії Микола-Мирослав Петрецький 11 грудня 2016 р. був обраний депутатом парламенту Румунії від українців.

На ефективність громадської активності української діаспори, серед іншого, негативно вплинули внутрішні суперечки між елітою українців Румунії, створення альтернативного проекту Демократичного Союзу українців Румунії, утворення та надання парламентського представництва русинському руху (Культурний союз русинів Румунії, який очолив Г. Фірцак).

Зміна в 2015 р. керівництва СУР може стати сприятливою обставиною для формування конструктивного потенціалу та активізації громадської активності української діаспори Румунії та її співпраці з громадським представництвом світового українства. Саме такі пріоритети були задекларовані на позачерговому з'їзді СУР – «Конгресі єдності» (23–25 червня 2018 р.) та у прийнятій Резолюції щодо єдності та ідентичності всіх українців Румунії.

Значним успіхом у діяльності нового представництва української спільноти в Палаті депутатів Румунії стало прийняття 4 липня 2018 р. законопроекту про оголошення 9 листопада Днем української мови. Позитивні зрушення започатковані й щодо питань бюджетного забезпечення видавництва навчальної та методичної літератури.

Показовим прикладом підтримки української меншини в Румунії було проведення в 2017 р. акції з боку української громади щодо забезпечення різножанровою літературою (понад тисячу томів) єдиного україномовного ліцею в м. Сігету-Мармаціей. Натомість у питанні покращення умов забезпечення потреб належною мірою не використаним залишився потенціал Культурно-інформаційного центру у складі Посольства України в Румунії. Саме мережа таких центрів своєю діяльністю мала би сприяти задоволенню освітніх потреб закордонної української громади, зокрема в Румунії, та стати базовим інструментом відповідної державної політики щодо закордонних українців.

Державна політика стосовно закордонних українців. Питання належного забезпечення культурно-освітніх та інформаційних потреб української національної меншини та формування сприятливого середовища для збереження й відтворення ними національної ідентичності залежать передусім від дієвості державної політики України щодо закордонних українців. Державну політику в цій сфері регулює прийнятий у 2004 р. Закон України «Про закордонних українців».

Важливою передумовою підвищення ефективності державної політики стосовно закордонних українців була необхідність визначення відповідального центрального органу виконавчої влади. На досягнення цієї мети Кабінет Міністрів у серпні 2017 р. наділив повноваженнями Міністерство закордонних справ щодо питань співпраці із закордонними українцями.

Позитивно, що після Революції гідності в 2014 р. на фоні підтримки Румунією України в протистоянні воєнній агресії з боку РФ українсько-румунські відносини вийшли на вищий рівень. Важливим позитивним імпульсом у двосторонніх відносинах стало відновлення роботи Змішаної Українсько-Румунської міжурядової комісії з питань забезпечення прав осіб, які належать до національних меншин (далі – *міжурядова комісія*), діяльність якої була заблокована з 2006 р. Так, 13 вересня 2017 р. відбулося VI засідання представників української та румунської делегації міжурядової комісії, за підсумками якого підписано протокол [9], спрямований на реалізацію інтересів української діаспори, в Румунії зокрема. Та оскільки за підсумками VII засідання Комісії (м. Бухарест, 10-11 грудня 2018 р.) сторонами не було досягнуто узгодженого рішення щодо тексту Протоколу для підписання, результативність віднов-

леної діяльності Комісії комплексно оцінювати зарано.

З метою задоволення освітніх потреб закордонних українців Міністерством освіти і науки України виділяються відповідні квоти на навчання у закладах вищої освіти України. Однак представники української діаспори можуть скористатись ними лише тоді, коли матимуть посвідчення закордонного українця. Натомість зазначені квоти не поширюються на громадян України, які проживають в іноземних державах. Потребують свого подальшого вирішення і питання щодо працевлаштування випускників, які навчалися за цими квотами.

Своєю постановою від 10 травня 2018 р. № 344 Уряд України затвердив Державну програму співпраці із закордонними українцями на період до 2020 року [10]. Документом передбачено фінансування заходів щодо сприяння збереженню та розвитку української мови закордонних українців за рахунок Державного бюджету України. Зокрема, на надання фінансової підтримки громадам закордонних українців передбачено виділення коштів як на рівні центрального бюджету, так і на рівні місцевого, Чернівецької облдержадміністрації зокрема. Програмою заплановано фінансування комплексу заходів щодо підтримки української діаспори Румунії, про успішність реалізації яких можна буде стверджувати у звітний період.

Висновки. Українська держава впродовж тривалого періоду не приділяла достатньої уваги питанню забезпечення потреб української меншини в Румунії і не використовувала належним чином наявний інституційний та правовий потенціал. Відтак стан задоволення потреб громадян українського етнічного походження, які проживають на території інших країн, і Румунії включно, вимагає активізації заходів державної політики щодо закордонних українців. Передусім стосовно тих спільнот, яким загрожує асиміляція, у Румунії зокрема.

Консолідація громадських представників української меншини Румунії має стати одним із пріоритетів державної політики щодо закордонних українців, сприяння їхньому діалогу та взаємодії як із органами державної влади в Україні, громадянським суспільством, так і громадським представництвом світового українства.

Державна політика протекціонізму щодо української діаспори повинна орієнтуватись на збе-

реження національної ідентичності не лише автохтонного населення, а й представників трудової міграції. Це вимагає розширення сфери дії положень Закону України «Про закордонних українців».

Для дієвого протекціонізму державної політики України щодо української спільноти Румунії важливе значення має не лише досягнення конкретних домовленостей, а й чіткий моніторинг їх реалізації.

Перспективи подальших розвідок. Серед актуальних напрямів подальших наукових розвідок важливе значення мають дослідження з питань консолідації та активізації громади закордонних українців та використання можностей більш інтенсивної їхньої взаємодії з Українською державою.

Список використаних джерел

1. Мазука Л. Сучасний стан забезпечення мовно-культурних потреб діаспори: аналіз. записка. НІСД: сайт. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/548/> (дата звернення: 23.01.2019).
2. Institutul Național de Statistică. Rezultate definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor – 2011 (caracteristici demografice ale populației). URL: http://www.recensamantromania.ro/wp-content/uploads/2013/07/REZULTATE-DEFINITIVE-RPL_2011.pdf (дата звернення: 23.01.2019).
3. Populația după etnie la recensămintele din perioada 1930–2002, pe județe. URL: <http://www.insse.ro/cms/files/RPL2002INS/vol4/titulriv4.htm> (дата звернення: 23.01.2019).
4. Угода про співробітництво в галузі культури, науки і освіти між Урядом України та Урядом Румунії від 03.09.1992 // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/642_027 (дата звернення: 23.01.2019).
5. Питання Української частини Змішаної міжурядової Українсько-Румунської комісії з питань забезпечення прав осіб, які належать до національних меншин: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.04.2012 № 357 // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/357-2012-%D0%BF> (дата звернення: 23.01.2019).
6. Про культурно-інформаційний центр у складі закордонної дипломатичної установи України: Указ Президента України від 20.02.2006 № 142 // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142/2006>
7. Буковина як контактна зона. Аналіз ідентичностей, уявлень та сприйняття в україно-румунському прикордонні: інформ.-аналіт. матеріали. URL: http://quadrivium.org.ua/bukovyna/wp-content/uploads/2016/01/Data-analysis_Ukr.pdf (дата звернення: 23.01.2019).
8. Бабак К. Спільний моніторинг стану задоволення прав української національної меншини Румунії та румунської національної меншини України: шляхом порозуміння до добросусідства і партнерства. URL: <http://buktolerance.com.ua/?p=1415> (дата звернення: 23.01.2019).
9. Протокол VI засідання Змішаної Українсько-Румунської міжурядової комісії з питань забезпечення прав осіб, які належать до національних меншин. Міністерство культури України: сайт. URL: http://mincult.kmu.gov.ua/document/245278229/Протокол_підписаний_13.09.2017.doc (дата звернення: 23.01.2019).
10. Про затвердження Державної програми співпраці із закордонними українцями на період до 2020 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.05.2018 № 344 // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnoyi-programi-spivpraci-iz-zakordonnimi-ukrayincyami-na-period-do-2020-roku> (дата звернення: 23.01.2019).

References

1. Mazuka, L. Suchasnyi stan zabezpechennia movno-kulturnykh potreb diaspory [The modern state of language and cultural needs of the Diaspora]. (n. d.). *www.niss.gov.ua*. Retrieved from <http://www.niss.gov.ua/articles/548/> (viewed 23.01.2019) [in Ukrainian].
2. Institutul Național de Statistică. Rezultate definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor – 2011 (caracteristici demografice ale populației). [National Institute of Statistics. Final results of the Population and Housing Census – 2011 (population demographics)]. (2011). *www.recensamantromania.ro*. Retrieved from http://www.recensamantromania.ro/wp-content/uploads/2013/07/REZULTATE-DEFINITIVE-RPL_2011.pdf (viewed 23.01.2019) [in Romanian].

3. Populația după etnie la recensămintele din perioada 1930–2002, pe județe. [Population by ethnicity at the censuses from 1930 to 2002, by counties]. (n. d.). *www.insse.ro*. Retrieved from <http://www.insse.ro/cms/files/RPL2002INS/vol4/tituluriv4.htm> (viewed 23.01.2019) [in Romanian].
 4. Uhoda pro spivrobotnytstvo v haluzi kultury, nauky i osvity mizh Uriadom Ukrainy ta Uriadom Rumunii vid 03.09.1992 [Agreement on cooperation in the field of culture, science and education between the Government of Ukraine and the Government of Romania dated 03.09.1992]. *Zakonodavstvo Ukrainy – Legislation of Ukraine*. (1992). *zakon3.rada.gov.ua*. Retrieved from http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/642_027 (viewed 23.01.2019) [in Ukrainian].
 5. Pytannia Ukrainskoi chastyny Zmishanoi mizhuriadovoi Ukrainsko-Rumunskoi komisii z pytan zabezpechennia prav osib, yaki nalezhat do natsionalnykh menshyn: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 11.04.2012 № 357 [Question of the Ukrainian part of the Joint Intergovernmental Ukrainian-Romanian Commission on the Rights of Persons Belonging to National Minorities: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated April 11, 2012 No. 357]. *Zakonodavstvo Ukrainy – Legislation of Ukraine*. (2012). *zakon0.rada.gov.ua* Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/357-2012-%D0%BF> (viewed 23.01.2019) (viewed 23.01.2019) [in Ukrainian].
 6. Pro kulturno-informatsiyni tsentr u skladi zakordonnoi dyplomatychnoi ustanovy Ukrainy: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 20.02.2006 № 142 [On the cultural and information center within the foreign diplomatic institution of Ukraine: Decree of the President of Ukraine dated February 20, 2006 No. 142]. *Zakonodavstvo Ukrainy – Legislation of Ukraine*. (2006). *zakon.rada.gov.ua* Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142/2006> (viewed 23.01.2019) [in Ukrainian].
 7. Bukovyna yak kontaktna zona. Analiz identychnosti, uivlen ta spryiniattia v ukraïno-rumunskomu prykordonni [Bukovina as a contact area. Analysis of Identities, Impressions and Perceptions in the Ukrainian-Romanian Border]. (n. d.). *quadrivium.org.ua*. Retrieved from http://quadrivium.org.ua/bukovyna/wp-content/uploads/2016/01/Data-analysis_Ukr.pdf (viewed 23.01.2019) [in Ukrainian].
 8. Babak, K. Spilnyi monitorynh stanu zadovolennia prav ukraïnskoi natsionalnoi menshyny Rumunii ta rumunskoi natsionalnoi menshyny Ukrainy: shliakhom porozuminnia do dobrosusidstva i partnerstva [Joint monitoring of the status of satisfaction of the rights of the Ukrainian national minority of Romania and the Romanian national minority of Ukraine: through understanding of good-neighborliness and partnership]. (n. d.). *buktolerance.com.ua*. Retrieved from <http://buktolerance.com.ua/?p=1415> (viewed 23.01.2019) [in Ukrainian].
- Protokol VI zasidannia Zmishanoi Ukrainsko-Rumunskoi mizhuriadovoi komisii z pytan zabezpechennia prav osib, yaki nalezhat do natsionalnykh menshyn [Minutes of the VI meeting of the Joint Ukrainian-Romanian Intergovernmental Commission on the Rights of Persons Belonging to National Minorities]. *Ministerstvo kultury Ukrainy – Ministry of Culture of Ukraine*. (2017). *mincult.kmu.gov.ua*. Retrieved from http://mincult.kmu.gov.ua/document/245278229/Протокол_підписаний_13.09.2017.doc (viewed 23.01.2019) [in Ukrainian].
- Pro zatverdzhennia Derzhavnoi prohramy spivpratsi iz zakordonnymy ukraïntsiamy na period do 2020 roku: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 10.05.2018 № 344 [On Approval of the State Program for Cooperation with Foreign Ukrainians for the Period until 2020: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated May 10, 2018 No. 344]. *Zakonodavstvo Ukrainy – Legislation of Ukraine*. (2018). *www.kmu.gov.ua*. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnoyi-programi-spivpraci-iz-zakordonnimi-ukrayincyami-na-period-do-2020-roku> (viewed 23.01.2019) [in Ukrainian].